

Šľachtiteľský program oviec plemena kerry hill

Úvod šľachtiteľského programu:

Šľachtiteľský program a šľachtenie plemena oviec kerry hill (KH) vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobými stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia, ktorá podľa zákona o šľachtení a plemenitbe je poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania primárnych údajov, údajov o selekcii a plemenitbe a o výmene plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby nadväzoval na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Krátkovlnné, polojemnovlnové plemeno oviec, kombinovaného úžitkového typu, tvoriace prechod medzi nížinnými a horskými plemenami s dobrou mliečnosťou a mäsovou úžitkovosťou. Plemeno kerry hill bolo vyšľachtené v oblasti anglicko – waleských hraníc a odvodzuje svoj názov od obce Kerry v blízkosti mesta Newtown. Prvé záznamy o tomto plemene oviec sú z roku 1809 a prvá plemenná kniha bola založená v roku 1899 a bolo do nej zapísaných 26 oviec.

Kerry hill je veľmi živá, pohyblivá a nenáročná ovca. Má stredný až väčší telesný rámec, veľmi vyrovnanú telesnú stavbu, s pevnými končatinami a postojom končatín, s čiernymi paznechtami. Bahnice aj barany pôsobia statným dojmom. Uši majú malé, čierne a vzpriamené. Na hlave, okolo očí a mulca majú ostro ohraničené čierne znaky a tiež majú čierne znaky aj na končatinách. Barany aj bahnice sú bezrohé. Vlna je biela, polojemná, sortimentu BC, C, veľmi hustá a vyrovnaná. Hlava je stredne dlhá, klinovitého tvaru, neovlnená. Chrbát je rovný a široký, hrudník je dlhý a hlboký, trup, aj končatiny sú dobre osvalené. Chvost je rovný, siahajúci približne po päťový kĺb.

Plemenné barany pri krížení s inými plemenami prenášajú na potomstvo znaky tohto plemena. Jahničky sú ranné a je možné ich pripúšťať v 9. – 10. mesiaci v hmotnosti približne 45 kg. Bahnice majú ľahké pôrody a silný materský inštinkt. Jahňatá sa vyznačujú dobrou intenzitou rastu a kvalitou mäsa. Tomuto plemenu vyhovuje oplôtkový pastevný systém chovu.

V súčasnosti sú vedené plemenné knihy tohto plemena vo Veľkej Británii a Holandsku, kde je toto plemeno najviac rozšírené. V podmienkach Slovenska bol zatiaľ založený iba prvý chov tohto plemena.

Toto plemeno môžeme zaradiť medzi perspektívne, či už z hľadiska jeho rozšírenia v rámci čistokrvnej plemenitby, alebo pri jeho použití na úžitkové kríženie s ostatnými plemenami.

Úžitkové vlastnosti

Živá hmotnosť dospelých bahnic je 55 – 65 kg, pri baranoch 70 – 80 kg, avšak pri dobrých chovateľských podmienkach môže byť táto hmotnosť výrazne vyššia. Plodnosť na obahnenú ovcu sa pohybuje okolo 180 %. Priemerný denný prírastok jahniat je 250 – 300 gramov. Ročná dĺžka vlny sortimentu BC, C (27 – 31 μm) je 10 – 12 cm. Priemerná ročná striž vlny bahnic je 2,75 kg a baranov 4,5 kg pri výťažnosti 55 – 60 %. Vlna z oviec tohto plemena je vo Veľkej Británii považovaná za jednu z najkvalitnejších.

Postup šľachtienia plemena

Základnou formou šľachtienia je čistokrvná plemenitba, so zámerom aby parametre úžitkovosti u nás chovaných oviec plemena kerry hill (KH) sa čo najrýchlejšie približovali a vyrovnali parametrom, ktoré sú uvádzané v plemennom štandarde. Šľachtenie je založené na výbere geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie týchto geneticky najlepších zvierat bude aj naďalej kontrola úžitkovosti. Získané dáta sa pri dostatočne početnej populácii využijú pri odhadoch plemenných hodnôt (ďalej len „PH“) pomocou metódy BLUP Animal Model, ktorá umožní korekciu systematických vplyvov prostredia a využije informácie o všetkých príbuzných jedincov v rodokmeni, čím sa výrazne zvyšuje presnosť a spoľahlivosť odhadu. Pri malej populácii bude odhad PH robený na základe fenotypových hodnôt.

Odhad plemenných hodnôt sa urobí na základe záznamov o veľkosti vrhu bahnic a záznamov zo sledovania hmotnosti jahniat vo veku 80 - 120 dní resp. priemerných denných prírastkov (ďalej len „PDP“) a tiež zo sledovania ukazovateľov charakterizujúcich zrnatosť jahniat (plocha *MLLT*, hrúbka podkožného tuku). Konečným cieľom je stanovenie celkovej PH oviec plemena KH zohľadňujúcej ekonomickú váhu jednotlivých ukazovateľov.

Rýchlejší genetický pokrok predpokladá vyššiu intenzitu selekcie. Genetický vývoj populácie je týmto spôsobom zabezpečovaný hlavne výberom plemenných baranov. Keďže sa jedná o málo

početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová len krátke časové obdobie je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EÚ.

Plemenný štandard a chovný cieľ oviec plemena kerry hill chovaného v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		kerry hill (KH)
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Kombinované plemeno s mäsovou úžitkovosťou vhodné do extenzívnych podmienok pre oplôtkový systém chovu • Obe pohlavia sú bezrohé • Charakteristické čierne sfarbenie uší a na hlave v okolí mulca, očí a na končatinách, vlna je biela
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Kombinované plemeno s mäsovou úžitkovosťou s charakteristickými exteriérovými znakmi
	<i>Chovný cieľ</i>	Upevnenie charakteristických exteriérových znakov
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	55 - 65 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	55 - 65 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	70 – 80 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	70 – 80 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	45 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	65 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	70 kg
PDP jahniat do odstavu – jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,250 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,280 kg
PDP jahniat do odstavu –baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,280 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,300 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	27 – 31 µm, sortiment BC, C
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	170 %
	<i>Chovný cieľ</i>	180 %

* hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne 2/3 živej hmotnosti bahníc

** uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roka musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana